विध्यन्तो वा प्रकृतिवत्° MS. 7. 4. 10; सोमेन यजेत इति विध्यादिः। सौमिकमपि ब्राह्मणं विध्यन्तः ŚB. ibid. Also see विध्यादि. **–आदिः** *m.* the beginning of a विधि or injunction; the main or प्रधान injunction; वेदेऽपि दर्शपूर्णमासाभ्यां यजेत इति विध्यादिः। विध्यन्तोऽपि प्रधानविधिवर्जितं कृत्स्नं पौरोडाशिकं ब्राह्मणम् ŚB. on MS. 7. 4. 10. **–कर** *a.* executing commands; विधिकरीरिमा वीर मुह्यतीरधरसीधुनाप्याययस्व नः Bhāg. 10. 31. 8. *–m.* a servant; सोऽयं ते विधिकर ईश विप्रशप्तस्तस्येदं निधनमनुग्रहाय विद्मः Bhāg. 7. 8. 57. **–घ्न** *a.* disregarding prescribed rites or rules. **–ज्ञ** *a.* knowing the ritual. (**–ज्ञः**) a Brāhmaṇa versed in the ritual, a ritualist. **–दर्शकः** a priest at a sacrifice who sees that everything is done according to the precepts, and corrects any deviation from them. **–दृष्ट, –विहित** *a.* prescribed by rule, enjoined by law. **–देशकः** 1 = विधिदर्शक above. –2 a preceptor, teacher. **–द्वैधम्** diversity of rules, variance of precept or commandment. **–पूर्वकम्** *ind.* according to rule. **–प्रयोगः** application of a rule. **–यज्ञः** 1 a sacrifice performed according to rule; Ms. 2. 85-86. –2 a ceremonial act of worship. **–योगः** 1 the force or influence of fate. –2 the observance of a rule; अनेन विधियोगेन कर्तव्यांशप्रकल्पना Ms. 8. 211. **–लोपः** transgression of a commandment. **–वधूः** *f.* an epithet of Sarasvatī. **–विपर्ययः** misfortune. **–विभक्तिः** *f.* a potential termination; a termination which lays down an injunction; विधिविभक्तिं हि विधायिकां लिङं मन्यमानाः श्लोकमिमं समामनन्ति ŚB. on MS. 4. 3. 3. The श्लोक referred to here is; कुर्यात् क्रियेत कर्तव्यं भवेत् स्यादिति पञ्चमम्। एतत् स्यात् सर्ववेदेषु नियतं विधिलक्षणम्॥ This श्लोक speaks of the five forms which the विधिविभक्ति takes in the Vedic literature. **–हीन** *a.* devoid of rule, unauthorised, irregular.

विधित्सा 1 Desire to do or perform; Mb. 12. 163. 1. –2 Design, purpose, desire in general; वाचो वेगं मनसः क्रोधवेगं विधित्सावेगमुदरोपस्थवेगम्। एतान् वेगान् यो विषहेदुदीर्णास्तं मन्येऽहं ब्राह्मणं वै मुनिं च॥ Mb. 12. 299. 14.

विधित्सित *a.* Intended to be done. **–तम्** Intention. design.

विधिवत्, विधितः *ind.* According to law, agreeably to precept or rule, in conformity to prescribed rules, in due form.

विधिवशात् *ind.* Through the power of fate.

विधेय *pot. p.* 1 To be done or performed. –2 To be enjoyed or prescribed. –3 (*a*) Dependent on, at the disposal of; अथ विधिविधेयः परिचयः Māl. 2. 13. (*b*) Subject to, influenced or controlled by, subdued or overpowered by (usually in comp.); निद्राविधेयं नरदेवसैन्यम् R. 7. 62; संभाव्यमानस्नेहरसेनाभिसंधिना विधेयीकृतोऽपि Māl. 1; आत्मवश्यैर्विधेयात्मा प्रसादमधिगच्छति Bg. 2. 64; भ्रातुः सौहार्देन विधेयीकृतोऽस्मि Mv. 7; Mu. 3. 1; Śi. 3. 20; R. 19. 4; आज्ञाविधेया वयम् Pañch. 1. 57; बिभीषणविधेयाः खलु राक्षसाः Pratimā 7. –4 Obedient, tractable, compliant, submissive; आविधेयेन्द्रियः पुंसां गौरिवैति विधेयताम् Ki. 11. 33. –5 To be predicated (in gram. &c.); अत्र मिथ्यामहिमत्वं नानुवाद्यं अपि तु विधेयम् K. P. 7. –6 A functionary, one who is in charge of anything; त्वं तस्य भव वश्यश्च विधेयश्च सदानघ Rām. 2. 30. 9. **–यम्** 1 What ought to be done, a duty; विधीयतां तत्र विधेयमुत्तरम् Ki. 1. 25; 16. 62. –2 The predicate of a proposition. **–यः** A servant, dependant. –**Comp.** **–अविमर्शः** a fault of composition which consists in assigning to the predicate a subordinate position or in expressing it imperfectly (अविमृष्टः प्राधान्येनानिर्दिष्टो विधेयांशो यत्र K. P. 7; see examples *ad loc.*) **–आत्मन्** *m.* N. of Viṣṇu. **–ज्ञ** *a.* one who knows one's duty; स भृत्यो यो विधेयज्ञः Pt. 1. 337. **–पदम्** 1 the object to be accomplished. –2 the predicate; नात्रैषा वचनव्यक्तिः ये यजमाना इत्युद्देशपदम् ऋत्विजः इति विधेयपदम् ŚB. on MS. 6. 6. 20.

विधुः [व्यध्-कुः Uṇ. 1. 23] 1 The moon; सविता विधवति विधुरपि सवितरति दिनन्ति यामिन्यः K. P. 10. –2 Camphor. –3 A demon, fiend. –4 An expiatory oblation. –5 N. of Viṣṇu. –6 N. of Brahman. –7 N. of Śiva. –8 Wind. –9 War, battle. –**Comp.** **–क्षयः** waning of the moon, the period of the dark fortnight of a month; प्रथिता प्रेतकृत्यैषा पित्र्यं नाम विधुक्षये Ms. 3. 127. **–दिनम्** a lunar day. **–पञ्जरः** (also **पिञ्जरः**) a scimitar, sabre. **–परिध्वंसः** eclipse of the moon. **–प्रिया** a *Nakṣatra* or lunar mansion. **–मण्डलम्** the moon's disc. **–मासः** a lunar month

विधुत See विधूत.

विधुतिः *f.* 1 Shaking, trepidation, tremor; वैनायक्यश्चिरं वो वदनविधुतयः पान्तु चीत्कारवत्यः Māl. 1. 1; पादन्यासैर्भुजविधुतिभिः Bhāg. 10. 33. 8. –2 Removal, destruction; मायाविवेकविधुतिस्रजि वाऽहिबुद्धिः Bhāg. 4. 22. 38.

विधुननम् 1 Shaking or tossing about, agitating. –2 Trembling, tremor.

विधुंतुदः N. of Rāhu; विधुमिव विकटविधुंतुददन्तदलनगलितामृतधारम् Gīt. 4; आभिमुख्यं शशाङ्कस्य यथाद्यापि विधुंतुदः Pt. 1. 326; N. 4. 71; Śi. 2. 61; ग्रस्तं विधुंतुदेनेव निखिलं विधुमण्डलम् Śiva B. 25. 62.

विधुर *a.* [विगता धूर्यस्य अच् समा° Uṇ. 1. 39] 1 Distressed, troubled, afflicted, overwhelmed with grief, miserable; अवस्थामापन्ना मदनदहनोद्दाहविधुराम् Māl. 2. 3; 9. 11; U. 3. 38; 6. 41; Ki. 11. 26; Śi. 9. 77; 17. 66; Bh. 3. 8, 134; नेत्राग्निप्लोषमूर्च्छाविधुरविनिपतत्सानलद्वादशार्कः Nāg. 5. 31. –2 Love-lorn, bereaved, suffering separation from a wife or husband; मयि च विधुरे भावः कान्ताप्रवृत्तिपराङ्मुखः V. 4. 20; विधुरां ज्वलनातिसर्जनान्ननु मां प्रापय पत्युरन्तिकम् Ku. 4. 32; विधुरबन्धुरबन्धुरमैक्षत Śi. 6. 29; 12. 8; निर्व्याजं विधुरेष्वधीर इति मां येनाभिधत्ते भवान् Nāg. 2. 3. –3 Devoid, deprived, or destitute of, free from; त्वामाद्यन्तान्तरवर्ती त्रयविधुरः Bhāg. 6. 16. 36; सा वै कलङ्कविधुरा मधुराननश्रीः Bv. 2. 5. –4 Adverse, hostile,